Dosar nr. 3-820/2020

H O T Ă R Â R E
în numele Legii

13 martie 2025 mun. Chișinău

Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani
în componență:
Președintele ședinței, judecătorul Violeta Chisilița
grefier Victoria Gîtlan

examinând în ședință publică acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru împotriva Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu" or. Hîncești și Țurcanu Natalia cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actul administrativ individual favorabil de examinare a cererii prealabile, repararea prejudiciului material și moral, și încasarea cheltuielilor de judecată,

c o n s t a t ă

Argumentele participanților la proces

Pretențiile reclamantului:

La 06 aprilie 2020, Cîșlaru Natalia acționând în interesele fiicei minore Ciubotaru Elena, a depus o acțiune în judecată împotriva Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hîncești, Liceul Teoretic Mihai Eminescu și Țurcanu Natalia, solicitând anularea refuzului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova din 27.02.2020 cu nr.03/1-09/64 și răspunsului Direcției Generale învățământ Hâncești din 17.01.2020 cu nr. 17/03-01; obligarea emiterii actului administrativ, Deciziei cu privire la examinarea și soluționarea cererii din 04.02.2020; încasarea de la Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hâncești, Liceul Teoretic Mihai Eminescu, de la fiecare în parte, a sumei de 50 000 cu titlu de prejudiciu moral și material, precum și încasarea în mod solidar a sumei de 5000 lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică; încasarea de la Țurcanu Natalia a sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și material și a cheltuielilor de asistență juridică în mărime de 6000 lei.

La 21 mai 2021 și 25 ianuarie 2022, Cîșlaru Natalia în interesele fiicei minore Ciubotaru Elena, a depus cererile de chemare în judecată concretizate, solicitând anularea refuzului Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova din 27.02.2020 cu nr.03/1-09/64 și răspunsul Direcției Generale învățământ Hâncești din 17.01.2020 cu nr. 17/03-01; obligarea emiterii actului administrativ, Decizia cu privire la examinarea și soluționarea cererii din 04.02.2020; încasarea de la fiecare pârât a sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral; încasarea de la fiecare pârât a sumei de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu material; încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 6 000 lei. (f.d. 1-15, vol. II)

La 24 iulie 2024, avocatul Gherman Eduard a depus o cerere de chemare în judecată concretizată, indicând în calitate de reclamanți Cîșlaru Natalia și Ciubotaru Elena împotriva Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești și Țurcanu Natalia cu privire la anularea actului administrativ individual defavorabil, obligarea emiterii actul administrativ individual favorabil de examinare a cererii prealabile, repararea prejudiciului material și moral, și încasarea cheltuielilor de judecată. (f.d. 83-92, vol. II)

În motivarea acțiunii concretizate reclamanții au menționat că Ciubotaru Elena *****, d.n.*****, IDNP *****, este fiica reclamantei Cîșlaru Natalia *****, d.n.*****, IDNP *****, care la 06.04.2020, data intentării acțiunii în contencios administrativ, era minoră. În anul de studii 2017-2018, reclamanta Ciubotaru Elena era elevă în clasa a VII „A” a Liceului teoretic „Mihai Eminescu” din orașul Hîncești, sub dirigenția profesoarei de matematică Țurcanu Natalia. Potrivit fișei de evaluare și caracterizare din anul 2018, Ciubotaru Elena era o elevă cu reușite școlare foarte bune, introvertită, liniștită, capabilă de concentrare puternică, nehotărâtă, cu interese pentru pictură și biser. Era o fire modestă și participa la activitățile extrașcolare. Se integra mai lent în colectiv. Fiind audiată în calitate de parte vătămată de către reprezentantul Procuraturii raionului Hîncești, în prezența reprezentantului legal și a psihopedagogului, minora la acel moment Ciubotaru Elena a comunicat următoarele /citate/: „(...) din anul 2017, chiar de la începutul anului școlar, data exact nu țin minte, dna profesoară Natalia Țurcanu a început în timpul orelor să strige la toți elevii din clasă. Ne acuza pe toți că suntem niște proști, care nu sunt în stare de nimic. Așa gen de comportament avea loc la fiecare lecție de matematică. Mai mult ca atât, la o lecție, nu țin minte când, dar probabil a doua sau a treia lecție, dar știe că era în iarna anului 2017, în clasa a VII-a, dna Natalia Țurcanu l-a lovit cu palma peste fată pe elevul Artur Vozneacovschi pentru a-l pedepsi pentru o ceartă anterioară cu alt băiat. Artur Vozneacovschi s-a indignat și i-a reproșat profesoarei că nu trebuia să-l plesnească. Se ținea cu mâna de fată. Probabil îl durea. La sfârșitul anului de studii 2017, prin luna aprilie 2017, data precis nu țin minte, în timpul unei recreații, nu știu care anume, a vrut să iasă din clasă. Când ieșea, taman intra dna Natalia Țurcanu cu o ceașcă de cafea în mâna și cu nasul în telefon. Dna Natalia Țurcanu a reușit să ridice capul și imediat a stropit-o cu cafea peste bluza sa de culoare albă și peste pantaloni. A simțit cafeaua fierbinte. În loc de scuze s-a ales cu o înjurătură, mai exact dna Natalia Țurcanu a numit-o față de toți cei prezenți o căscată a dracului. După asta nu i-a dat voie să meargă acasă și a fost nevoită să stea în acel hal preț de încă două ore. Tot în anul 2017, sistematic, la toate orele, dna Natalia Țurcanu îi reproșa din ce motiv îmbrac anumite haine, că încurc sala de studii cu cea de sport. Așa gen de reproșuri primea ea și încă vreo câțiva băieți. În timpul orelor de matematică, dna Natalia Țurcanu putea să-i reproșeze ei personal că este „prințesa mamei”, că ar fi o mincinoasă din motivul că a fi pârât mamei mele, Natalia Cîșlaru tot ce se petrecea în clasă. Ea ne spunea că nu avem voie să spunem nimic părinților. Tot în iarna anului 2017, exact în ziua când Natalia Țurcanu l-a pălmuit pe Artur Vozneacovschi, în timpul orei de matematică, dna Natalia Țurcanu a început a ridica tonul vocii si chiar a strigat la toată clasa de elevi că sunt așa de prosti că trebuie să mergem la „Codru”, adică la o scoală de corecție. Chiar i-a spus elevului Constantin Scurcan că dacă l-ar înregistra s-ar convinge singur că lui nu-i ajunge ceva. Acest episod l-a înregistrat cu telefonul mobil. Secvența a pus-o la dispoziția mamei sale ca să se convingă și ea. Apoi a apărut pe o rețea de socializare, pusă chiar de mama sa. La un moment dat a observat că este izolată de către colegi, iar Constantin Scurcan i s-a destăinuit că toate acestea au loc la inițiativa Nataliei Țurcanu. (...). Față de ea nu a fost aplicată violența fizică în niciun mod. Dar, prin modul în care striga în clasă față de elevi, sau ei

personal îi reproșa că este îmbrăcată nu cum vrea ea, felul cum o fixa cu privirea, îi crea disconfort, în sensul că îi crea sentimente de frică, se teme să ridice mâna și să răspundă tema la care a pregătit-o, simțea răceală în palme. (...). La moment se străduia-a să o ocolească. (...). Oricum dna Natalia Țurcanu se simțea liberă, întrucât ea spunea că are relații și va scăpa. În timpul orelor mai venea cu copii mici de care avea grijă, în loc să ne predea materia... Mai trântea catalogul de masă, întrucât ne făcea să tresărim. Își permitea să întrerupă orele si să vorbească la telefon sau să servească nestânjenită ceai sau cafea. Mai concretizează că după ce se jeluise mamei și ea a intervenit față de profesoara Natalia Țurcanu, ultima a început să nu vorbească cu ea, să o izoleze, adică manifesta o atitudine ignorantă... Diferența o vede acuma când diriginta noastră este Angela Lupei și cu ea se simte puțin mai liber și confortabil. Dar, oricum simte că este ignorată de elevi, colegi și profesori. A avut o discuție cu psihologul școlar în timpul orei de educație fizică, dar nu ține minte ce a discutat. Ține minte doar că colegii de clasă i-au spus că profesorul de educație fizică o săi pună nota 4... în ultimul timp avea dureri de cap, inclusiv în timpul orelor. Prin luna aprilie 2018, după suspendarea din funcție a Nataliei Țurcanu, fiind la o lecție care nu ține minte, dar ține minte că răspundea la tablă, a auzit colegii chicotind în râsete si ea a simțit rău și a chemat-o pe mama să o ia acasă. Mama a venit rapid, a scris cerere la director și a luat-o acasă. Apoi elevii din clasa o tot porecleau si îi reproșau că din vina mea dna Natalia Țurcanu este suspendată din funcție, iar asta îi crea disconfort psihologic."

Notează reclamantele că majoritatea acestor declarații ale Elenei Ciubotaru se confirmă prin înscrisurile anexate sub formă de captură de mesaje și stenograma înregistrării audio.

Potrivit art.2 din Codul educației nr.152 din 17.07.2014, (l) Raporturile juridice din sfera educației se reglementează prin Constituția Republicii Moldova, prezentul cod, alte acte legislative și normative în vigoare. (2) Raporturile juridice din sfera educației se reglementează și prin următoarele tratate internaționale: Declarația Universală a Drepturilor Omului, Carta Națiunilor Unite, Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Carta Socială Europeană, Convenția ONU cu privire la drepturile copilului. Convenția-cadru pentru protecția minorităților naționale, Convenția UNESCO privind lupta împotriva discriminării în domeniul învățământului, Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități, Convenția internațională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială, Convenția ONU privind eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, Declarația de la Bologna, precum și prin alte tratate internaționale la care Republica Moldova este parte.

Potrivit art.135 alin.(l) lit.a)-n) din Codul educației prevede că, personalul didactic, științifico- didactic, științific și de conducere are următoarele obligații: a) să asigure calitatea procesului de învățământ prin respectarea standardelor educaționale de stat și a Curriculumului național: b) să respecte deontologia profesională; c) să respecte drepturile copiilor, elevilor și studenților; d) să creeze condiții optime pentru dezvoltarea potențialului individual al copilului, elevului și studentului; e) să promoveze valorile morale de dreptate, echitate, umanism, patriotism și alte valori; f) să colaboreze cu familia și comunitatea; g) să îndeplinească obligațiile prevăzute în contractul individual de muncă și în fișa postului și să respecte statutul și regulamentele instituționale și prevederile prezentului cod; h) să asigure securitatea vieții și ocrotirea sănătății copiilor, elevilor și studenților în procesul de învățământ; i) să nu admită tratamente si pedepse degradante, discriminarea sub orice formă și aplicarea niciunei forme de violentă fizică sau psihică; j) să informeze elevii despre toate formele de violență și manifestările comportamentale ale acestora, despre persoanele și instituțiile la care se pot adresa atunci când sunt supuși unui act de abuz; k) să discute cu copiii și elevii, individual și în grup, despre

siguranța/bunăstarea lor emoțională și fizică acasă/în familie și în instituție, precum și în alte locuri frecventate de ei; l) să intervină pentru a stopa cazurile de abuz și neglijare a copilului și/sau să solicite ajutor în cazul în care nu poale interveni de sine stătător; m) să comunice imediat despre orice caz suspect sau confirmat de abuz, neglijare, exploatare sau trafic al copilului din partea semenilor sau a adulților; n) să nu facă și să nu admită propagandă șovină, naționalistă, politică, religioasă, militaristă în procesul educațional.

Codul de etică al cadrului didactic /aprobat prin Ordinul nr.861 din 07.09.2015 al Ministerului Educației, în pct.6, preia dispozițiile art. 135 din Codul educației. Fișa postului profesorului Natalia Țurcanu din 01.09.2017, în pct.2.16., îi interzice manifestarea comportamentului violent fată de elevi.

Conform prevederilor art.61 alin.(1), (2) din Codul familiei, (1) drepturile și interesele legitime ale copiilor sunt apărate de către părinții lor. (2) Părinții sunt reprezentanții legali ai copiilor lor și acționează în numele lor în relațiile cu toate persoanele fizice și juridice, inclusiv în autoritățile administrației publice și instanțele judecătorești, fără a avea nevoie de împuterniciri speciale.

Susțin reclamantele că, la data de 14.06.2017, Cîșlaru Natalia, acționând în interesele legitime ale fiicei minore Ciubotaru Elena, s-a adresat cu o petiție către Direcția Învățământ Hîncești, prin care a solicitat să se investigheze cazurile de agresiune și discriminare a copilului său în școală, fiind vizată profesoara de limba română Bufteac Svetlana, însă petiția sa a rămas fără răspuns. Diriginta clasei, profesoara de matematică Natalia Țurcanu, acționând prin ignorarea prevederilor art. 135 alin.(l) din Codul educației și celor analogice din Codul de etică al cadrului didactic, s-a implicat activ și a organizat colectarea de semnături de la părinți în sprijinul colegei Bufteac Svetlana. Iar la data de 03.04.2018, în baza unei înregistrări audio plasate pe o rețea de socializare, Direcția Învățământ Hîncești s-a autosesizat pe faptul comportamentului agresiv cu copiii din partea profesoarei de matematică Natalia Țurcanu. La ședința extraordinară a Consiliului de administrație al Direcției Învățământ Hîncești s-a indicat directorului Liceului teoretic „Mihai Eminescu" ca, pe perioada anchetei de serviciu, să suspende contractul de muncă cu profesoara Natalia Țurcanu. Cazul a fost discutat și la Consiliul raional Hîncești, în comisia de profil pentru drepturile copilului, care a propus o monitorizare sistematică. Pe caz a intervenit și Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului din Moldova, doamna Maia Bănărescu. La ședința din 21.04.2018 a Consiliului de etică al Direcției Învățământ Hîncești, urmare a constatării încălcării regulilor de conduită cu elevii, s-a recomandat directorului Liceului teoretic „Mihai Eminescu" concedierea profesoarei Natalia Țurcanu. Ca și mai înainte, profesoara de matematică Natalia Țurcanu, acționând prin ignorarea prevederilor art. 135 alin.(l) din Codul educației și celor analogice din Codul de etică al cadrului didactic, s-a implicat activ și a organizat colectarea de semnături de la părinți în sprijinul său.

Mai susțin reclamantele că la data de 10.04.2018, Natalia Cîșlaru, acționând în interesele fiicei minore Elena Ciubotaru, s-a adresat cu o cerere către Inspectoratul de Poliție Hîncești, prin care a solicitat luarea de măsuri cu profesoara de matematică și diriginta clasei a VII „A" Natalia Țurcanu, deoarece agresează copiii, îi discriminează, îi umilește, vorbește urât, îi înjosește și îi distruge psihologic, inclusiv și pe copilul său, însă organul de poliție a decis încetarea cercetărilor prin încheierea nr.1409 din 10.04.2018. Ca și mai înainte, profesoara de matematică Natalia Țurcanu, acționând prin ignorarea prevederilor art. 135 alin.(l) din Codul educației și celor analogice din Codul de etică al cadrului didactic, s-a implicat activ și a organizat colectarea de semnături de la părinți în sprijinul său.

La data de 24.04.2018, reclamanta Natalia Cîșlaru, acționând în interesele fiicei minore Elena Ciubotaru, s-a adresat cu cererea nr.287/01-37 către Direcția Invățământ Hîncești și a sesizat despre acțiunile agresive ale colegilor de clasă în raport cu copilul său, care au avut loc pe data de 23.04.2018, din motiv că ea anterior a depus plângere și a fost suspendată din activitate profesoara de matematică Natalia Țurcanu, însă petiția dată a rămas fără soluționare. Din acest motiv, s-a adresat cu petiția nr.945/18 din 08.06.2018 către procurorul raionului Hîncești, prin care a solicitat tragerea la răspundere a factorilor de decizie din cadrul Direcției Invățământ Hîncești pentru încălcarea Legii cu privire la petiționare și sesizarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova. În continuare, în perioada aprilie-mai 2018, Natalia Țurcanu, acționând ca și mai înainte, s-a implicat activ și a organizat colectarea de semnături de la părinți în sprijinul revenirii sale în activitatea de profesor de matematică. La 07.05.2018, administrația I.P. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" a decis ca, după „multiple solicitări ale părinților" și pentru a asigura finalitatea procesului de învățământ în anul de studii 2017-2018, să o reangajeze temporar pe doamna Natalia Țurcanu în calitate de profesoară de matematică, iar prin ordinul nr.58 din 03.09.2018 al directorului Liceului Natalia Țurcanu a fost reangajată în calitate de profesor de matematică la clasele 6,7,9,10,11 si 12, cu un total de 32 de ore pe săptămână.

Notează reclamantele că, în perioada iunie 2018-martie 2019, Natalia Cîșlaru s-a adresat cu mai multe petiții și cereri către Direcția Învățământ Hîncești și administrația I.P. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" cu privire la continuarea acțiunilor agresive ale colegilor de clasă în raport cu fiica sa Elena Ciubotaru și acțiunile ilegale ale profesorilor privind evaluarea nejustificată și aprecierea necorespunzătoare a reușitei elevei Ciubotaru Elena. Administrația I.P. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" a răspuns la aceste petiții/cereri prin scrisoarea nr.295 din 20.12.2018 și scrisoarea nr.411 din 25.03.2019.

Ulterior, la data de 20.02.2019, soții Megherea Iurie și Aliona, acționând în interesele legitime ale fiului minor Megherea Octavian, s-au adresat cu o petiție către Prim-ministrul Republicii Moldova, prin care au sesizat despre cazurile de agresiune și discriminare a copilului său în școală, care au avut loc pe parcursul anilor 2017-2018, fiind vizată profesoara de matematică Natalia Țurcanu. Iar la 19.02.2019, în Registrul sesizărilor despre infracțiuni a Procuraturii raionului Hîncești, cu nr. 10 pr/19 a fost înregistrat procesul penal, inițiat în temeiul cererii Nataliei Cîșlaru despre faptul că profesorul de matematică din cadrul Liceului teoretic „Mihai Eminescu" din mun. Hîncești, Natalia Țurcanu, ar agresa fizic și psihic elevii din această instituție de învățământ, inclusiv pe fiica ei Elena Ciubotaru. Procuratura a efectuat cercetarea acestui caz, pe care l-a finalizat la 25.07.2019 prin emiterea unei ordonanțe de refuz în pornirea urmăririi penale, din motivul lipsei în acțiunile profesoarei de matematică Natalia Țurcanu a elementelor infracțiunii prevăzute la art.166^1 alin.(2) lit.a) din Codul penal „Tortura, tratamentul inuman sau degradant." În urma investigațiilor efectuate de Procuratura raionului Hîncești s-a constatat ilegalitatea acțiunilor profesorului de matematică Natalia Țurcanu în raport cu elevii clasei a VIII „A" a Liceului teoretic „Mihai Eminescu" din mun. Hîncești, care s-au manifestat prin folosirea de expresii verbale nepotrivite, de natură să umilească elevii, ridicarea vocii și gestionarea defectuoasă a relațiilor interpersonale cu unii elevi, despre care cunoștea cu bună știință că sunt abili din punct de vedere temperamental, iar în consecință a fost admisă exprimarea unei anumite forme de abuz emoțional.

Mai mult ca atît, la solicitarea Procuraturii raionului Hîncești, AO Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii /CNPAC/ a efectuat Raportul de evaluare psihologică nr.100 din 27.03.2019 în privința copilului Ciubotaru Elena, prin care a dat următoarea concluzie /citat/:

„La copil au fost identificate semne specifice copiilor victime ale abuzului emoțional, nivel înalt de anxietate, neîncredere în forțele proprii, dezadaptare neuropsihiatrică, inhibiție psihosocială, frică, închidere în sine, neputință învățată, impulsuri autoagresive, disociere în situații stresogene (evadarea din lumea reală în lumea fantasmelor)”, iar această stare psihologică a fiicei Ciubotaru Elena se datorează abuzurilor din partea profesorului de matematică Natalia Țurcanu și inacțiunilor funcționarilor responsabili din cadrul I.P. Liceul teoretic „Mihai Eminescu” din mun. Hîncești, Direcției Învățământ Hîncești și Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

În conformitate cu prevederile art. 135 alin.(8) din Codul educației, nerespectarea de către cadrele didactice sau cadrele de conducere din învățământul general și din cel profesional tehnic a prevederilor Codului de etică a cadrului didactic, constituie o încălcare gravă a disciplinei de muncă și a statutului instituției de învățământ și se sancționează în conformitate cu prevederile acestuia.

Referindu-se la prevederile art. 10 alin. (1), art. 11 alin. (1), art. 28 alin. (2), art. 31, art. 60 alin.(1), (4), (5), art. 64 alin. (1), art. 78 alin.(1), art. 119 alin.(2), art. 120 alin. (1), lit.f), art. 17, art. 162 alin. (1), alin. (2), alin.(3) lit. a), art. 164 alin. (1), art. 165 alin. (1) din Cod administrativ, menționează reclamantele că, la data de 04.02.2020, din motiv că autoritatea publică nu a soluționat cererea în termenul prevăzut de lege, iar în urma ilegalităților în privința lor, iau fost aduse prejudicii materiale și morale considerabile, astfel au depus o cerere prealabilă către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hîncești, I.P. Liceul teoretic „Mihai Eminescu" din mun. Hîncești și profesoara de matematică a acestui liceu Natalia Țurcanu. prin care au solicitat ca, pe cale amiabilă (extrajudiciară), să le fie restituite toate prejudiciile materiale și morale suportate, inclusiv cheltuielile pentru procurarea medicamentelor, tratament medical etc., a cîte 50000,00 cincizeci mii Lei MD de la fiecare parte, avertizând că, în caz contrar, își reenervează dreptul de a se adresa în judecată.

Drept răspuns la cererea prealabilă, din emisă de autoritatea publică Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, în prezent Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova nr. 03/1-09/64 din 27.02.2020, au fost informate că Ministerul a solicitat Direcției Învățământ Hîncești investigarea situației conform competențelor, iar la răspuns a anexat adresa nr. 17/03-0 din 17.01.2020 a Direcției Învățământ Hîncești, care de fapt se referea la examinarea cererii nr.767/01-03 din 02.12.2019, pe care doamna Cîșlaru Natalia nici nu a primit-o anterior.

În contextul circumstanțelor de fapt și de drept menționate supra, deoarece nu a primit răspuns la cererea prealabilă doar din partea Ministerului Educației și Cercetării al Republicii Moldova, fără însă a fi examinată și soluționată în fond cererea prealabilă din 04.02.2020, iar din partea Direcției Învățământ Hîncești, I.P. Liceul teoretic „Mihai Eminescu” din mun. Hîncești și profesoara de matematică a acestui liceu Natalia Țurcanu nu a primit nici un răspuns în interiorul termenului legal, ceia ce echivalează cu nesoluționarea cererii prealabile, reclamanta a hotărât să intenteze o acțiune în judecata de contencios administrativ la data 26.03.2020.

Conform art. 14 alin.(1), (3) din Codul civil prevede că, (1) în condițiile legii, persoana lezată într-un drept al ei sau într-un interes recunoscut de lege poate cere repararea integrală a prejudiciului patrimonial și nepatrimonial cauzat altfel. (3) Se consideră prejudiciu nepatrimonial (prejudiciu moral) suferințele fizice și psihice, precum și diminuarea calității vieții etc.

Conform art.2036 alin.(l), (2) din Cod civil, (1) în cazul în care persoanei i s-a cauzat un prejudiciu moral prin fapte ce atentează la drepturile ei personale nepatrimoniale, precum și în

alte cazuri prevăzute de lege, instanța de judecată are dreptul să oblige persoana responsabilă la repararea prejudiciului prin plata de despăgubiri.(2) Prejudiciul moral se repară indiferent de existența și întinderea prejudiciului prin plata de despăgubiri.

Conform art.2037 alin.(l), (2) din Cod civil, (1) mărimea despăgubirii venirii prejudiciul moral se determină de către instanța de judecată în funcție de caracterul și gravitatea prejudiciului moral cauzat persoanei vătămate, de gradul de vinovăție a autorului prejudiciului, dacă vinovăția este o condiție a răspunderii și de măsura în care această despăgubire poate aduce satisfacție echitabilă persoanei vătămate. (2) Caracterul și gravitatea prejudiciului moral le apreciază instanța de judecată, luând în considerație circumstanțele în care a fost cauzat prejudiciul, restrângerea posibilităților de viață familială și socială, precum și statutul social al persoanei vătămate. La determinarea despăgubirii, instanța de judecată va tinde să acorde o despăgubire care, pe de o parte, are o mărime comparabilă cu cea acordată în mod obișnuit și în împrejurări similare, și pe de altă parte, ia în cont particularitățile cazului.

Susțin reclamantele că, din motiv că bonurile de plată pentru procurarea medicamentelor nu s-au păstrat, iar cele păstrate nu sunt vizibile, au decis să solicite prejudiciul material (cheltuielile suportate, inclusiv și pentru procurarea medicamentelor, tratament medical etc.) prin includerea acestora în prejudiciul moral, la dosar fiind anexată cartela medical.

Potrivit art. 82 Cod procedură civilă, cheltuielile de judecată se compun din taxa de stat și din cheltuielile de judecare a cauzei.

Potrivit art. 96 alin.(l) și alin.(l^1) Cod de procedură civilă, instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să compenseze părții care a avut câștig de cauză cheltuielile de asistență juridică, în măsură în care acestea au fost reale necesare și rezonabile. Cheltuielile menționate la alin.(l) se compensează părții care a avut câștig de cauză dacă aceasta a fost reprezentată de în judecată de un avocat.

Contractul de asistență juridică este reglementat prin Legea cu privire la avocatură nr.1260 din 19.07.2002, iar art.63 alin.(5) din această Lege stipulează că, chieltuielile suportate în legătură cu acordarea de către avocat a asistenței juridice în organele de urmărire penală și instanțele de judecată în cauzele penale, civile și administrative se încasează concomitent cu soluționarea cauzei în fond, fără o procedură litigioasă prealabilă.

În drept, reclamantele *își* întemeiază prezenta cerere de chemare în judecată-concretizată în baza art.2, 5-10, 17, 19-21, 28, 31, 39, 40, 44-46, 60-63, 69. 78. 82, 118-120, 126, 139-141, 162-168, 189 și 191 din Codul administrativ și art. 166 și 167 din Codul de procedură civilă.

Cer, Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru:

- anularea răspunsului nr. 03/1-09/64 din 27 februarie 2020 emis de Ministerul Educației și Cercetării;

- anularea răspunsului nr. 17/03-01 din 17 ianuarie 2020 emis de Direcția Învățământ Hîncești;

- obligarea autorităților publice Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Învățământ Hîncești și I.P. Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" din mun. Hîncești să emită acte administrative individuale privind examinarea cererii prealabile din 04.02.2020;

- încasarea în mod solidar din contul Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu" or. Hîncești și Țurcanu Natalia a prejudiciul moral în sumă de 50000,00 lei și prejudiciul material în sumă de 50000,00 lei;

- compensarea cheltuielilor de judecată în mod solidar în mărime de 6000,00 lei.

În ședința de judecată reprezentantul reclamantelor, Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru, avocatul Eduard Gherman, a susținut cererea de chemare în judecată concretizată și a solicitat admiterea acesteia.

Obiecțiile pârâților:

În ședința de judecată reprezentantul pârâtului **Ministerului Educației și Cercetării**, Cotoman Radu, a solicitat respingerea acțiunii. În argumentarea poziției a reținut că, prin răspunsul nr.03/1-09/64 din 27.02.2020 a informat reclamanta despre faptul că a solicitat de la Direcția învățământ Hîncești, investigarea situației conform competenței. În acest sens, Direcția de învățământ Hîncești a expediat răspunsul nr. 17/03-01 din 17.01.2020.

Potrivit art. 18 alin. (5) din Codul educației, Organele locale de specialitate în domeniul învățământului sunt create de autoritățile administrației publice locale de nivelul al doilea în forma organizatorică de subdiviziuni interioare, subordonate consiliilor raionale/municipale. În UTA Găgăuzia aceste organe sunt create de Adunarea Populară și se subordonează acesteia.

Potrivit art. 142 lit.a) din Codul educației, Autoritățile administrației publice locale de nivelul întâi, în limitele competențelor stabilite de legislație, au următoarele atribuții în domeniul educației: a) contribuie la respectarea legislației în domeniul educației în teritoriul administrat.

Conform pct. 9 subpct.20 al Regulamentului cadru de organizare și funcționare a organului local de specialitate în domeniul învățământului și a structurii-tip a acestuia aprobat prin hotărârea de Guvern nr.404/2015, informează pârâtul că organul local de specialitate în domeniul învățământului „stabilește relații de colaborare multidisciplinară cu subdiviziunile din domeniul protecției sociale a familiei și copilului, sănătății, poliției, inspecția muncii etc. în laminarea cazurilor de abuz și neglijare a copilului".

Având în vedere cele expuse, specifică pârâtul că ține de competența organului local de specialitate în domeniul învățământului de a elucida circumstanțele expuse, precum și de a solicita intervenția unor organe abilitate din domeniul protecției sociale a familiei și copilului. Ca urmare a acțiunilor întreprinse, prin răspunsul nr. 17/03-01 din 17.01.2020, ministerul a fost informat de către direcția de învățământ, despre faptul că nu s-au stabilit a fi încălcate drepturile fiicei reclamantei.

În acest context, specifică că, Ministerul Educației Culturii și Cercetării a acționat potrivit prevederilor legale, în limita împuternicirilor stabilite de prevederile legislației în vigoare. Conform celor expuse supra, răspunsul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării nr.03/1-09/64 din 27.02.2020 este unul temeinic și legal, elaborat în limita competențelor prevăzute de legislația în vigoare.

În ceea ce privește încasarea prejudiciului moral și material, menționează că, în conformitate cu prevederile art. 19 din Codul civil al Republicii Moldova nr. 1107/2002, art. 93 alin. (1) Cod administrativ, reclamanta nu a prezentat careva dovezi clare de unde ar rezulta necesitatea de compensare a unui prejudiciu material și moral în valoare de 5000 lei și existența unei legături de cauzalitate dintre actele contestate și presupusele suferințe suportate.

În ședința de judecată reprezentantul pârâtului **Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" or. Hîncești**, avocat Rusanovschi Radu a solicitat respingerea acțiunii. În argumentarea poziției a reținut că potrivit art. 20 alin. (3) din Codul educației, instituțiile de învățământ poartă răspundere pentru respectarea drepturilor și pentru securitatea vieții și sănătății copiilor și elevilor în timpul aflării acestora în cadrul instituției. Astfel, în vederea respectării prevederilor Codului Educației, administrația Liceului a întreprins mai multe acțiuni, a fost elaborat Regulamentul de ordine internă a Instituției Publice L.T.„Mihai Emineseu, or. Hîncești, în

conformitate cu Legea Învățământului nr.547 din 21.07.1995 și a Regulamentului-tip de organizare și funcționare a instituțiilor de învățământ primar și secundar, ciclul 1 și II, propus pentru dezbateri în cadrul Consiliului Profesoral, proces-verbal nr.01 din 30.08.2013, la care au participat cu drept de vot și personalul didactic auxiliar, reprezentanți ai părinților și elevilor, aprobat la Consiliul de Administrație. Prevederile prezentului Regulament au fost aduse la cunoștință tuturor părinților și elevilor inclusiv a părinților și copiilor implicați în procesul judiciar. În cadrul adunărilor generale școlare cu părinții, a orelor de dirigenție, la ședințele Consiliului Elevilor, ele fiind obligatorii pentru personalul salariat, pentru elevi și părinți, reprezentanții legali ai acestora, de la validarea acestuia, începînd cu 15. 09.2013. În capitolul XI sunt reglementate drepturile elevilor, art. 181-186 și obligațiunile elevilor art. 187-190.

În conformitate cu art. 187, elevii trebuie să cunoască și să respecte regulile de circulație și cele prevăzute pentru protejarea sănătății, alin.(3), normele de tehnică a securității, de prevenire a incendiilor alin.(4).

Mai notează pârâtul că a fost semnat acordul de parteneriat dintre administrația L.T.„Mihai Eminescu și părinții tuturor elevilor liceului prin care fiecare părinte consemna prin semnătură că a luat cunoștință de normele de comportament și regulile de protecție a copilului său pentru evitarea accidentelor și traumatismelor în spațiul școlar, iar în caz de nerespectare, conștientizează consecințele și își asumă responsabilitatea. Se dețin toate exemplarele acordului de parteneriat semnate de părinții elevilor din clasa a VIII-a B, anul de studii 2013-2014, păstrate în dosarele personale ale elevilor. La orele de diriginție, sistematic, se realizează Instructajul cu referire la tehnica securității vieții și sănătății elevilor.

Consideră pârâtul, prioritar, ca instituția să-și desfășoare activitatea, oferind elevilor posibilitatea să beneficieze de condiții optime în organizarea procesul educațional , de garanții privind viața si securitatea în timpul aflării în instituție, precum și în timpul activităților la care participă ca delegat.

În ședința de judecată reprezentantul pârâtului, **Direcția Învățământ Hîncești**, nu s-a prezentat fiind înștiințată legal despre data, ora și locul ședinței de judecată.

În ședința de judecată **Țurcanu Natalia**, nu s-a prezentat fiind înștiințată legal despre data, ora și locul ședinței de judecată. Prin referințele depusă pe marginea acțiunii a solicitat inadmisibilitatea acțiunii. (f.d. 80-81, 197-200)

Aprecierea instanței:

Audiind participanții în proces și studiind înscrisurile anexate la actele cauzei, instanța de judecată apreciază cererea de chemare în judecată admisibilă, dar pasibilă respingerii din următoarele considerente.

Conform art. 22 alin. (1) Cod administrativ, autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Conform art. 207 alin. (1) Cod administrativ, instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contenciosul administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

Alin. (2) al aceluiași articol stabilește că acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept sau că între parți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;

c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;

d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art. 209;

e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17;

f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 208;

g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;

h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art. 211 alin. (1) și (2) și art. 212 alin. (1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată.

Dispozițiile legale citate enunță temeiurile de bază de admisibilitate a cererii de chemare în judecată formulată în instanța de contencios administrativ:

I. prezența unui act administrativ individual defavorabil (dispoziție, decizie sau altă măsură oficială) întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, comunicat destinatarului ;
II. competența jurisdicțională materială și teritorială a instanței de judecată pentru examinarea acțiunii în contenciosul administrativ;
III. respectarea cerințelor de formă și conținut a acțiunii în contencios administrativ
IV. respectarea procedurii prealabile;
V. respectarea termenului de înaintare a acțiunii;
VI. prezența unui drept vătămat căruia i s-a adus atingere prin activitate administrativă.

Din actele cauzei se constată că, la 19 noiembrie 2019, Natalia Cîșlaru, a adresat o cerere Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hâncești, Liceul Teoretic Mihai Eminescu (înregistrată cu nr. 767/01-03 din 02.12.2019) în care a invocat lipsa unei anchete obiective din partea autorităților vizate, în examinarea plângerilor sale, referitor la acțiunile profesoarei, Natalia Țurcanu față de fiica sa, Elena Ciubotaru. Prin cererea înaintată, Natalia Cîșlaru a solicitat compensarea cheltuielilor suportate pentru medicamente, repararea prejudiciului moral i material, în mărime de 50 000 lei, de la fiecare, inclusiv de către profesorul Natalia Țurcan. (f.d. 217-219 vol. I)

Prin scrisoarea nr. 17/03-01 din 17.01.2020, Direcția de Învățământ Hîncești a adus la cunoștință Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al R.M., și Nataliei Cîșlaru că în cererea depusă recent nu se invocă momente noi, Direcția Învățământ, în colaborare cu L.T. „M.Eminescu" Hîncești, SAPP-ul raional au întreprins acțiuni de remediere a cazului în dependență de atribuțiile fiecărui actant. S-au stabilit că nu sunt încălcate drepturile elevei Cibotaru Elena, sunt asigurate condiții optime de studii. Totodată, conchid că există o reticență spre deschidere din partea mamei Cîșlaru Natalia, care stăruie asupra unor momente de mult epuizate. În pofida poziției dumneaei, vor continua monitorizarea în scopul asigurării climatului psihologic pentru toți copiii. (f.d. 26 vol.I)

La data de 04.02.2020, Cîșlaru Natalia a formulat o cerere prealabilă către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hâncești, Liceul Teoretic Mihai Eminescu și Țurcanu Natalia, prin care solicită repetat să-i fie recuperate toate cheltuielile suportate în mărime de 50 000 lei, de la fiecare în parte. (f.d. 21-23 vol. I)

Prin răspunsul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.03/1-09/64 din 27.02.2020, s-a comunicat că, Direcția Învățământ Hîncești a fost sesizată pentru investigarea situației conform competențelor, iar despre rezultatele acesteia a fost informată prin scrisoarea nr.17/03-01 din 17.01.2020. (f.d. 25 vol.I)

La 06 aprilie 2020, Cîșlaru Natalia acționând în interesele fiicei Ciubotaru Elena a înaintat prezenta acțiune în instanța de judecată. (f.d.2-15 vol. I) Cererea de chemare în judecată fiind concretizată prin cererile din 21 mai 2021 (f.d.172-186 vol. I), 25 ianuarie 2022 (f.d.1-15 vol. II) și din 24 iulie 2024. (f.d. 83-92 vol. II)

Prin acțiunea concretizată din 24 iulie 2024, Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru solicită anularea răspunsului nr.03/1-09/64 din 27 februarie 2020 emis de Ministerul Educației și Cercetării, anularea răspunsului nr.17/03-01 din 17 ianuarie 2020 emis de Direcția Învățământ Hîncești, obligarea de a emite actul administrativ individual favorabil de examinare a cererii prealabile din 04 februarie 2020, repararea prejudiciului material și moral, și încasarea cheltuielilor de judecată din contul Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești și Nataliei Țurcanu.

Conform art. 10 alin. (1) Cod administrativ, actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.

Conform art. 11 alin. (1) lit. a) și b) Cod administrativ, (1) Actele administrative individuale pot fi:a) acte defavorabile – actele care impun destinatarilor lor obligații, sancțiuni, sarcini sau afectează drepturile/interesele legitime ale persoanelor ori care resping, în tot sau în parte, acordarea avantajului solicitat; b) acte favorabile – actele care creează destinatarilor săi un beneficiu sau un avantaj de orice fel.

Conform art. 189 alin. (1) și (2) Cod administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ. O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

Conform art. 17 Cod administrativ, drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.

Conform art. 39 Cod administrativ, (1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit. (2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.

Instanța de judecată va reține că, răspunsul nr.03/1-09/64 din 27 februarie 2020 emis de Ministerul Educației și Cercetării și răspunsul nr.17/03-01 din 17 ianuarie 2020 emis de Direcția Învățământ Hîncești, în sensul dispozițiilor citate, reprezintă acte administrative individuale defavorabile reclamantelor, ținând cont că prin acestea, ultimele pretind că nu au primit revendicarea solicitată, de compensare a prejudiciului cauzat.

Competența pentru examinarea prezentei acțiuni, în conformitate cu prevederile art. 191 alin. (1) și art. 196 alin. (1) Cod administrativ revine Judecătoriei Chișinău (sediul Rîșcani), astfel, cererea de chemare în judecată fiind depusă cu respectarea dispozițiilor legale menționate.

Referitor la condiția de respectare a remediului extrajudiciar cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, instanța de judecată va reține următoarele. Conform art. 208 alin. (1) Cod administrativ, în cazurile prevăzute de lege, până la înaintarea acțiunii în contencios administrativ, se va respecta procedura prealabilă.

Conform art. 19 Cod administrativ, cererea prealabilă este instituția care oferă o cale de soluționare prejudiciară a litigiilor administrative.

Conform art. 162 alin. (1) Cod administrativ, procedura prealabilă urmărește scopul de a verifica legalitatea actelor administrative individuale. Alin. (3) al articolului citat, cererea prealabilă poate fi îndreptată spre: a) anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual ilegal sau nul; b) emiterea unui act administrativ individual.

Totodată, în sensul art. 208 alin. (3) din Codul administrativ, acțiunea în obligare se admite numai în cazul în care reclamantul a depus anterior la autoritatea publică competentă o cerere de emitere a actului administrativ individual.

Prin cererea prealabilă din 04.02.2020, Cîșlaru Natalia și-a exprimat dezacordul cu refuzul autorităților vizate de a examina cererea sa și a solicitat să-i fie recuperate toate cheltuielile suportate în mărime de 50 000 lei, de la fiecare în parte, drept rezultat a neexaminării cererii din 03.12.2019. (f.d. 21-23 vol. I)

Conform art. 209 alin. (1) acțiunea în contestare și acțiunea în obligare se înaintează în decurs de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Acest termen începe să curgă de la: a) data comunicării sau notificării deciziei cu privire la cererea prealabilă sau data expirării termenului prevăzut de prezentul cod pentru soluționarea acesteia; b) data comunicării sau notificării actului administrativ individual, dacă legea nu prevede procedura prealabilă. (2) Dacă informația cu privire la exercitarea căilor de atac nu se conține în actul administrativ individual sau în decizia cu privire la cererea prealabilă ori este indicată incorect, înaintarea acțiunii în contencios administrativ se admite în termen de un an de la comunicarea sau notificarea actului administrativ sau a deciziei cu privire la cererea prealabilă.

Actele cauzei indică asupra faptului că răspunsul cu privire la soluționarea cererii prealabile din 04.02.2020 a fost emisă la 27.02.2020. Totodată instanța reține că atât în răspunsul din 27.02.2020, cât și în răspunsul din 17.01.2020, contrar art. 124 lit. a) Cod administrativ, nu este indicată calea de atac, fapt care determină aplicarea prevederilor art. 165 alin. (2) Cod administrativ și prelungirea termenului de depunere a acțiunii până la un an.

În aceste circumstanțe, instanța apreciază că acțiunea a fost depusă în instanța de judecată în termenul prevăzut de art. 209 Cod administrativ.

Drept consecință a celor reținute, instanța de judecată apreciază că acțiunea este depusă cu respectarea competenței materiale și jurisdicționale, în termenul prevăzut de lege, fiind contestate acte administrative al autorității publice competente, care produce efecte juridice în exterior și au caracter defavorabil reclamantului.

Astfel, acțiunea este admisibilă.

Totodată, instanța de judecată va concluziona în privința netemeiniciei acțiunii, reținând următoarele argumente.

Conform art.189 alin.(1) din Codul administrativ, orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

Conform art. 224 alin. 1 lit. b) Cod Administrativ, examinând acțiunea în contencios administrativ în fond, instanța de judecată adoptă una dintre următoarele hotărâri: în baza unei

acțiuni în obligare, anulează în tot sau în parte actul administrativ individual de respingere a solicitării sau o eventuală decizie adoptată în procedura prealabilă și obligă autoritatea publică să emită un act administrativ individual, dacă revendicarea pretenției reclamantului de emitere a actului este întemeiată

Cererea de chemare în judecată a reclamantelor vizează obligarea autorității publice de a emite un act administrativ favorabil, prin care să le fie compensat prejudiciul material și moral. Astfel, acțiunea înaintată se subscrie unei acțiuni în obligare, pentru admiterea căreia sunt necesare **întrunirea cumulativă a două condiții**: *actul administrativ de respingere a solicitării să fie ilegal, iar revendicarea pretenției reclamantului să fie întemeiată*. În această ordine de idei, instanța de judecată va supune examinării succesive a celor două condiții.

Lucrările dosarului atestă că, la 19 noiembrie 2019, Natalia Cîșlaru, a adresat o cerere Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcția Generală Învățământ Hâncești, Liceul Teoretic Mihai Eminescu (înregistrată cu nr. 767/01-03 din 02.12.2019) în care a invocat lipsa unei anchete obiective din partea autorităților vizate, în examinarea plângerilor sale, referitor la acțiunile profesoarei, Natalia Țurcanu față de fiica sa, Elena Ciubotaru. Reclamanta a făcut referire la rele tratamente față de fiica sa din partea cadrului didactic vizat, la inacțiunile reprezentanților Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcției Generale Învățământ Hâncești, Liceului Teoretic Mihai Eminescu, care au fost constatate de organul de urmărire penală, prin raportul de evaluare psihologică a CNPAC. Prin cererea înaintată, Natalia Cîșlaru a solicitat compensarea, de către Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, Direcției Generale Învățământ Hâncești, Liceului Teoretic Mihai Eminescu, inclusiv de către profesorul Natalia Țurcan, a tuturor cheltuielilor suportate, inclusiv pentru medicamente, repararea prejudiciului moral și material, în mărime de 50 000 lei, de la fiecare, cauzat prin ilegalitățile menționate. (f.d. 217-219 vol. I)

Potrivit scrisorii 17/03-01 din 17.01.2020, Direcția de Învățământ Hîncești a adus la cunoștință Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, și Nataliei Cîșlaru următoarele: „Cu referire la examinarea cererii doamnei Câșlaru Natalia, înregistrată sub numărul 767/01-03 din 02.12.2019, momentele invocate au fost examinate începând cu anul de studii 2017-2018. Acțiunile întreprinse s-au referit la examinarea cazului de agresiune verbală din partea profesoarei de matematică din LT ”M. Eminescu”, Țurcanu Natalia , dar și soluționarea conflictului dintre părintele Cîșlaru Natalia și întreg corpul didactic a LT” M, Eminescu”. Cererea depusă recent nu invocă momente noi, dna Cîșlaru N, insistă asupra faptului că se continuă presiune psihologică asupra elevei Ciubotaru Elena. În concluzie, Direcția Învățământ, în colaborare cu L.T. „M.Eminescu” Hîncești, SAPP-ul raional au întreprins acțiuni de remediere a cazului în dependență de atribuțiile fiecărui actant. S-au stabilit că nu sunt încălcate drepturile elevei Cibotaru Elena, sunt asigurate condiții optime de studii. Totodată, conchid că există o reticență spre deschidere din partea mamei Cîșlaru Natalia, care stăruie asupra unor momente de mult epuizate. În pofida poziției dumneaei, vor continua monitorizarea în scopul asigurării climatului psihologic pentru toți copiii. (f.d. 26 vol.I)

Prin cererea prealabilă înregistrată la 04 februarie 2020, reclamanta Cîșlaru Natalia a solicitat Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcției Generale Învățământ Hâncești, Liceului Teoretic Mihai Eminescu și Nataliei Țurcanu recuperarea tuturor cheltuielilor suportate, inclusive și pentru procurarea medicamentelor, tratamente medicale etc., în mărime de 50 000 lei, de la fiecare în parte, drept rezultat a neexaminării cererii din 03.12.2019. Totodată, în motivarea cererii a invocat aceleași circumstanțe descrise anterior în

cererea din 19 noiembrie 2019, menționând că prejudiciul i-a fost cauzat prin ilegalitățile descrise și prin nesoluționarea cererii sale din 03.12.2019. (f.d. 220-222 vol. I)

În rezultatul examinării cererii formulate, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova a emis răspunsul nr.03/1-09/64 din 27.02.2020, potrivit căruia i-a comunicat repetat Nataliei Cîșlaru că, Direcția Învățământ Hîncești a fost sesizată pentru investigarea situației conform competențelor, iar despre rezultatele acesteia a fost informată prin scrisoarea nr.17/03-01 din 17.01.2020. (f.d. 223 vol. I)

Instanța de judecată reține că, la caz, reclamantele Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru, pretind că le-au fost încălcate drepturile prin nesoluționarea în termen legal de către Ministerul Educației și Cercetării, Direcția Învățământ Hîncești, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu" or. Hîncești a cererii din 19 noiembrie 2019 (02.12.2019) și a cererii prealabile 04 februarie 2020, care vizează repararea prejudiciului material și moral, solicitând anularea răspunsurilor emise și obligarea autorității publice să examineze cerere înaintată, cu repararea prejudiciului material și moral pretins.

Conform art.69 alin.(1) Cod administrativ, procedura administrativă se inițiază la cerere sau din oficiu. Procedura administrativă inițiată din oficiu începe odată cu efectuarea primei acțiuni procedurale, iar cea inițiată la cerere se consideră inițiată din momentul depunerii cererii.

Conform art.78 alin.(1) Cod administrativ, procedura administrativă se finalizează prin efectuarea unei operațiuni administrative sau prin emiterea unui act administrativ individual, respectiv încheierea unui contract administrativ.

Conform art. 64 alin (2) Cod administrativ, (2) Refuzul de a primi sau a examina o cerere se consideră drept respingere a cererii. Aceeași regulă se aplică şi în cazul nesoluționării unei cereri în termen legal.

Procedura administrativă a fost inițiată la cererea lui Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru din 19 noiembrie 2019 (înregistrată cu nr. 767/01-03 din 02.12.2019).

Așa cum atestă actele cauzei și explicațiile participanților la proces, cererea Nataliei Cîșlaru, din 19 noiembrie 2019 (înregistrată cu nr. 767/01-03 din 02.12.2019), a fost redirecționată de la Ministerul Educației Direcției de Învățământ Hîncești. În acest sens, din răspunsul Direcției Generale învățământ Hâncești nr.17/03-01 din 17.01.2020, al cărui anulare reclamantele îl solicită, se constată că cererea reclamantei a fost examinată, fără însă ca autoritățile să se expună referitor la compensarea prejudiciului solicitat.

Prin cererea prealabilă din 04 februarie 2020, Cîșlaru Natalia, repetat a solicitat să-i fie recuperate toate cheltuielile suportate în mărime de 50 000 lei, de la fiecare în parte, drept rezultat al ilegalităților comise față de cadrul didactic și inacțiunile funcționarilor publici, inclusiv a neexaminării cererii din 03.12.2019. (f.d. 21-23 vol. I)

Prin răspunsul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova nr.03/1-09/64 din 27.02.2020, cu privire la solicitarea reclamantei de achitare a prejudiciului material și moral, s-a comunicat că, Direcția Învățământ Hîncești a fost sesizată pentru investigarea situației conform competențelor, iar despre rezultatele acesteia a fost informată prin scrisoarea nr.17/03-01 din 17.01.2020. (f.d. 25 vol.I)

Instanța de judecată menționează că, reieșind din prevederile art. 64 alin. (2) Cod administrativ, lipsa unui răspuns al autorităților vizate despre repararea prejudiciului moral și material, reprezintă un refuz al acestora de a satisface revendicările formulate.

Potrivit art.60 alin.(1) Cod administrativ, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 69 alin. (2) Cod administrativ, (2) În cazul depunerii unei petiţii, autoritatea publică este obligată să iniţieze o procedură administrativă.

Art. 74 Cod administrativ statuează că, sacă petiţia ţine de competenţa altei autorităţi publice, originalul petiţiei se expediază autorităţii publice competente în termen de 5 zile lucrătoare de la data înregistrării petiţiei, fapt despre care petiţionarul este informat.

Așa cum atestă actele cauzei și circumstanțele de fapt reținute, procedura administrativă a fost desfășurată de Ministerul Educației și Cercetării, Direcția de Învățământ Hîncești, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești cu încălcarea prevederilor legale menționate. Astfel, cu derogare de la cadrul legal, cererea adresată Ministerului Educației și Cercetării a fost redirecționată Direcției Învățământ Hîncești, deși reclamanta a formulat o solicitarea de reparare a prejudiciului inclusiv față de Minister. În plus, Natalia Cîșlaru nici nu a fost informată despre redirecționarea cererii sale.

Suplimentar, instanța reține că, Direcția Învățământ Hîncești, deși a fost sesizată cu o cerere de reparare a prejudiciului material și moral, prin răspunsul nr. 17/03-01 din 17.01.2020 a menționat că nu sunt încălcate drepturile elevei Cibotaru Elena, sunt asigurate condiții optime de studii. Totodată, informații și date despre comunicarea acestui răspuns reclamantei Cîșlaru Natalia, la actele dosarului lipsesc.

Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești, deși a fost sesizat cu cererile sus-indicate, nu a dat răspuns la nici una dintre ele și nici nu a făcut dovada inițierii unei procedura administrative.

În concluzie, instanța de judecată reține că actele administrative contestate și activitatea administrativă desfășurată de autoritățile pârâte sunt viciate.

Referitor la cea de a doua condiție impusă de art. 224 alin. 1 lit. b) Cod Administrativ, necesară emiterii unei hotărâri judecătorești favorabile, *revendicarea pretenției reclamantului să fie întemeiată*, instanța va reține următoarele.

Natalia Cîșlaru și Ciubotaru Elena pretind repararea prejudiciului material și moral cauzate printr-un act administrativ ilegal, la caz prin refuzul de soluționare a cererilor adresate Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești.

Totodată, așa cum rezultă din textul acțiunii și din cel a cererilor adresate autorităților pârâte, reclamantele fac trimitere la acțiuni ce vizează rele tratamente față de Elena Ciubotsaru, fiica Nataliei Cîșlaru, din partea cadrului didactic Natalia Țurcau, inacțiunile reprezentanților Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcției Generale Învățământ Hâncești, Liceului Teoretic Mihai Eminescu, care au fost constatate de organul de urmărire penală, prin raportul de evaluare psihologică a CNPAC, inclusiv nesoluționarea cererii din 03.12.2019.

În conformitate cu art. 35 Cod administrativ, autoritățile publice și persoanele fizice care le reprezintă răspund, după caz, penal, contravențional, civil sau disciplinar pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a activității administrative, în condițiile legii.

Art. 60 alin. (3) Cod administrativ, prevede că, în cazul depunerii cererii privind acordarea despăgubirilor pentru prejudiciul cauzat prin emiterea unui act administrativ individual sau normativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care hotărârea instanței de judecată prin care s-a anulat actul administrativ ilegal a rămas definitivă. Dacă autoritatea publică a anulat un act administrativ ilegal, termenul general începe să curgă din data în care decizia cu privire la anularea actului administrativ ilegal a rămas incontestabilă.

Conform art. 776 Cod civil, obligațiile se nasc din contract, fapt ilicit (delict) și din orice alt act sau fapt susceptibil de a le produce în condițiile legii.

Conform art. 1998 alin. (1) Cod civil, cel care acționează față de altul în mod ilicit, cu vinovăție este obligat să repare prejudiciul patrimonial, iar în cazurile prevăzute de lege, și prejudiciul moral cauzat prin acțiune sau omisiune.

Conform art. 2006 alin. (1) Cod civil, prejudiciul cauzat printr-un act administrativ ilegal sau nesoluționarea în termen legal a unei cereri de către o autoritate publică sau de către o persoană cu funcție de răspundere din cadrul ei se repară integral de autoritatea publică. Persoana cu funcție de răspundere va răspunde solidar în cazul intenției sau culpei grave.

Instanța de judecată menționează că, prevederile legale citate, expres reglementează posibilitatea persoanei, a cărei drept a fost vătămat prin activitate administrativă a autorității publice, să pretindă repararea prejudiciului patrimonial, totodată instituind în sarcina autorității publice obligația acordării despăgubirii care să acopere prejudiciul cauzat.

La caz, deși reclamantele solicită repararea prejudiciului cauzat prin nesoluționarea cererii Nataliei Cîșlaru din 03.12.2019 (19.11.2019), reclamantele motivează cauzarea unui prejudiciu prin acțiuni ilegale ale cadrului didactic, Natalia Țurcan, exprimate prin rele tratamente față de eleva Elena Ciubotaru, inacțiunile reprezentanților Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, Direcției Generale Învățământ Hâncești, Liceului Teoretic Mihai Eminescu de efectua o anchetă a situației elevei Elena Ciubotaru în raport cu profesorul menționat. Totuși, reclamantele omit să precizeze care este actul administrativ sau activitatea administrativă recunoscute ilegale de instanța de judecată prin hotărâre judecătorească definitivă.

Or, la actele cauzei nu a fost anexată nici o hotărâre judecătorească definitivă prin care activitatea administrativă a autorităților pârâte să fie declarată ilegală.

Reclamantele nu au indicat în acțiunea depusă care sunt acele consecințe negative survenite în rezultatul examinării necorespunzătoare a cererii din 03.12.2019, făcând trimitere doar la acțiuni și evenimente anterioare, care s-au produs înainte de depunerea cererii față de Ministerul Educației și Cercetării, Direcția Învățământ Hîncești, Liceul Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești.

Mai mult, instanța de judecată, apreciază nefondate și inadmisibile pretențiile formulate în prezenta acțiune față de Natalia Țurcan, profesoară din cadrul Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești. Reieșind din prevederile art. 35 Cod administrativ, autoritățile publice și persoanele fizice care le reprezintă răspund, după caz, penal, contravențional, civil sau disciplinar pentru neexecutarea sau executarea necorespunzătoare a activității administrative, în condițiile legii. În speța dedusă judecății, Natalia Țurcan nu are calitatea de funcționat public din cadrul autorităților publice pârâte și nici nu a desfășurat activitate administrativă recunoscută ilegală prin hotărâre judecătorească definitivă.

Eventualele revendicări de reparare a prejudiciului material și moral din contul Natației Țurcan urmau a fi formulată în cadrul unei proceduri civile și nu de contencios administrativ.

În acest sens instanța de judecată, reieșind din circumstanțele de fapt constatate supra, coroborate cu normele de drept relevante situației din speță, consideră necesar a respinge, ca neîntemeiată, acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru împotriva Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu” or. Hîncești și Țurcanu Natalia cu privire la anularea răspunsului nr.03/1-09/64 din 27 februarie 2020 emis de Ministerul Educației și Cercetării, anularea răspunsului nr.17/03-01 din 17 ianuarie 2020 emis de Direcția Învățământ Hîncești, obligarea de a emite

actul administrativ individual favorabil de examinare a cererii prealabile din 04 februarie 2020, repararea prejudiciului material și moral, și încasarea cheltuielilor de judecată.

În conformitate cu art. 224 alin. (1) lit. f), 232 Cod administrativ, art. 238-241 CPC, instanța de judecată

h o t ă r ă ș t e

Se respinge acțiunea în contencios administrativ înaintată de Cîșlaru Natalia și Elena Ciubotaru împotriva Ministerului Educației și Cercetării, Direcției Învățământ Hîncești, Liceului Teoretic „Mihai Eminescu" or. Hîncești și Țurcanu Natalia cu privire la anularea răspunsului nr.03/1-09/64 din 27 februarie 2020 emis de Ministerul Educației și Cercetării, anularea răspunsului nr.17/03-01 din 17 ianuarie 2020 emis de Direcția Învățământ Hîncești, obligarea de a emite actul administrativ individual favorabil de examinare a cererii prealabile din 04 februarie 2020, repararea prejudiciului material și moral, și încasarea cheltuielilor de judecată.

Hotărârea poate fi atacată cu apel la Curtea de Apel Centru în termen de 30 zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, prin intermediul Judecătoriei Chișinău sediul Rîșcani. Motivarea apelului se prezintă la instanța de apel în termen de 30 de zile de la data notificării hotărârii motivate. Dacă se depune împreună cu apelul, motivarea apelului se depune la Judecătoria Chișinău sediul Rîșcani.

Președintele ședinței,
Judecătorul /semnătura / Violeta Chisilița

Copia corespunde originalului
Judecător, Violeta Chisilița